

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat Hachodesj/Pekoedé, 29 maart 2025/ 29 adar 5785

Exodus/Sjemot 40: 1 - 38; Tanach blz. 194-196.

Haftara: Èzra 7: 1 - 28; Tanach blz. 1657-1659.

Vertaler: Eddy Robles

Coördinatie: Harry Polak

Commentaar: **Rabbin Jonathan Sacks z.l., o.a. opperrabbin van het Britse Gemenebest**

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read or listen to the original text in English.

Over het Joodse karakter

Pekoedé wordt soms "de parasja van de accountant" genoemd, omdat het aldus begint, met de gecontroleerde rekeningen van het geld en de materialen die aan het heiligdom zijn gedoneerd. Het is de manier waarop de Tora ons de noodzaak van financiële transparantie leert.

Maar onder het soms droge oppervlak liggen twee buitengewone verhalen - waarvan één in de parasja van vorige week is verteld, en de andere de week ervoor - die ons iets dieps leren over de Joodse aard, wat vandaag de dag nog steeds waar is.

Het eerste heeft te maken met het heiligdom zelf. G-d vertelde Mozes dat hij mensen moest vragen om bijdragen te leveren. Sommigen brachten goud, sommigen zilver, sommigen

koper. Sommigen gaven wol of linnen of dierenhuiden. Anderen droegen acaciahout, olie, specerijen of wierook bij. Sommigen gaven edelstenen voor de borstplaat van de hogepriester.

Wat opmerkelijk was, was de bereidwilligheid waarmee ze gaven:

“Zij namen van Mosjee alle geschenken in ontvangst die de Jisraëlieten voor de bouw van het heiligdom gebracht hadden. Men bleef vrijwillig gaven brengen, iedere morgen weer, totdat de vaklieden die aan het heiligdom werkten hun werk onderbraken, en zij Mosjee lieten weten dat de mensen veel meer bijeenbrachten dan nodig was voor het werk waartoe de eeuwige opdracht had gegeven. Op bevel van Mosjee werd toen overal in het kamp bekendgemaakt dat geen enkele man of vrouw nog iets voor het heiligdom hoefde te maken. Daarna bracht het volk geen geschenken meer. Er was meer dan voldoende materiaal om al het werk te kunnen uitvoeren.” (Ex. 36:3-7)

Ze brachten te veel. Mozes moest hen vertellen dat ze moesten stoppen. Dat zijn niet de Israëlieten zoals we ze gewend zijn te zien, twistziek, ruziënd, ondankbaar. Dit is een volk dat verlangt om te geven.

Een parasja eerder lasen we een heel ander verhaal. Het volk was angstig. Mozes was al een hele tijd op de berg. Leefde hij nog? Was hem een ongeluk overkomen? En zo ja, hoe zouden ze dan het Goddelijke woord ontvangen dat hun vertelde wat ze moesten doen en waar ze heen moesten? Vandaar hun vraag om een kalf - in feite een orakel, een object waarmee Goddelijke instructies gehoord konden worden.

Aharon realiseerde zich, volgens de meest geliefde uitleg, dat hij het volk niet direct kon stoppen door hun verzoek te weigeren, dus paste hij een vertragingstactiek toe. Hij deed iets met de bedoeling om hun tempo te verlagen, erop vertrouwend dat als het werk kon worden uitgesteld, Mozes weer zou verschijnen. Dit is wat Aharon zei: "Aharon antwoordde: 'Neem dan uw vrouwen, zonen en dochters hun gouden oorknoppen af en breng die bij mij.'" (Ex. 32:2)

Volgens de Midrasj dacht hij dat dit ruzies binnen families zou veroorzaken, dat er weerstand zou zijn tegen de verzoeken om sieraden en dat het project vertraging zou oplopen. In plaats daarvan lezen we direct daarna, zonder pauze: “Hierop deden alle Jisraëlieten zonder aarzelen hun gouden oorknoppen af en gaven die aan Aharon.” (Ex. 32:3)

Opnieuw dezelfde vrijgevigheid. Nu, deze twee projecten zouden niet minder op elkaar kunnen lijken. De ene, de Tabernakel, was heilig. De andere, het Kalf, was bijna een afgod. Het bouwen van de Tabernakel was een opperste mitswa; het maken van het Kalf was een vreselijke zonde. Toch was hun reactie in beide gevallen hetzelfde. Vandaar deze opmerking van de Wijzen: “Men kan de aard van dit volk niet begrijpen. Als er een beroep op hen wordt gedaan voor een Kalf, geven ze. Als er een beroep op hen wordt gedaan voor de Tabernakel, geven ze.” (Yerushalmi Shekalim 1, 45)

De gemeenschappelijke factor was vrijgevigheid. Joden maken misschien niet altijd de juiste keuzes in wat ze geven, maar ze geven.

In de twaalfde eeuw onderbreekt Mozes Maimonides tweemaal zijn gebruikelijke kalme juridische proza in zijn wetboek, de Misjna Tora, om hetzelfde punt te maken. Sprekend over

tsedaka, liefdadigheid, zegt hij: "We hebben nog nooit een Joodse gemeenschap gezien of gehoord die geen liefdadigheidsfonds heeft." (Wetten van geschenken aan de armen, 9:3) Het idee dat een Joodse gemeenschap zou kunnen bestaan zonder een netwerk van liefdadigheidsvoorzieningen was bijna ondenkbaar.

Later in hetzelfde boek zegt Maimonides: "We zijn verplicht om nauwgezet te zijn in het nakomen van het gebod van tzedaka dan enig ander positief gebod, omdat tzedaka het teken is van de rechtvaardige persoon, een afstammeling van Abraham onze vader, zoals er staat: "Want ik ken hem, dat hij zijn kinderen zal bevelen . . . om tzedaka te doen" . . . Als iemand wreed is en geen genade toont, zijn er voldoende redenen om zijn afkomst te vermoeden, aangezien wreedheid alleen onder de andere naties wordt gevonden . . . Wie weigert liefdadigheid te geven, wordt Belial genoemd, dezelfde term die wordt toegepast op afgodendienaars." (Wetten van geschenken aan de armen, 10:1-3)

Maimonides zegt hier meer dan dat Joden liefdadigheid geven. Hij zegt dat een liefdadige instelling in Joodse genen is geërfd, onderdeel van ons geërfde DNA. Het is een van de tekenen die horen bij een kind van Abraham, zozeer zelfs dat als iemand geen liefdadigheid geeft, er "gronden zijn om aan zijn afkomst te twijfelen." Of dit nu natuur of opvoeding is of beide, Joods zijn betekent geven.

Er is een fascinerend geografisch kenmerk van het land Israël. Het bevat twee zeeën: het Meer van Galilea en de Dode Zee. Het Meer van Galilea zit vol leven. De Dode Zee, zoals de naam al aangeeft, niet. Toch worden ze gevoed door dezelfde rivier, de Jordaan. Het verschil - en dit is de sleutel - is dat het Meer van Galilea water ontvangt en water geeft. De Dode Zee ontvangt maar geeft niet. Ontvangen maar niet geven is, in de Joodse geografie en Joodse psychologie, gewoon geen leven.

Zo was het in de tijd van Mozes. Zo is het vandaag de dag. In vrijwel elk land waar Joden wonen, is hun liefdadigheid buiten alle proporties in verhouding tot hun aantallen. In het Jodendom is leven geven.